

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 102/2012-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. februára 2012 prerokoval námietku predpojatosti proti sudcom Ústavného súdu Slovenskej republiky Ladislavovi Oroszovi, Ľudmile Gajdošíkovej a Jánovi Lubymu, vznesenú Dobroslavom Trnkom v konaní o jeho sťažnosti vedenej pod sp. zn. Rvp 1757/2011, ktorou namieta porušenie základného práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok postupom Národnej rady Slovenskej republiky, a takto

r o z h o d o l :

1. Sudca Ústavného súdu Slovenskej republiky Ladislav Orosz je vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 1757/2011.
2. Sudcovia Ústavného súdu Slovenskej republiky Ľudmila Gajdošíková a Ján Luby nie sú vylúčení z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 1757/2011.

O d ô v o d n e n i e :

1. V konaní o sťažnosti Dobroslava Trnku (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám

za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a práva vstúpiť za rovnakých podmienok bez akýchkoľvek rozdielov a bez neodôvodnených obmedzení do verejných služieb svojej krajiny podľa čl. 25 písm. c) Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach postupom Národnej rady slovenskej republiky (ďalej aj „národná rada“) pri hlasovaní o voľbe kandidáta na funkciu generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej aj „generálny prokurátor“), konanom 17. mája 2011 a tiež jej hlasovaním o voľbe kandidáta na funkciu generálneho prokurátora Slovenskej republiky konaným 17. júna 2011, vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) pod sp. zn. Rvp 1757/2011, ktorá bola pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Oroszovi, vzniesol sťažovateľ podaním z 1. augusta 2011, doplneným podaním z 3. augusta 2011, 7. septembra 2011 a 22. februára 2012 námietky predpojatosti proti všetkým sudcom senátu IV. ÚS.

2. Sťažovateľ námietku zaujatosti odôvodnil:

a) proti Ladislavovi Oroszovi tak, že

(i) „Dňa 27. apríla 2009 sa osobne dostavila V. O., manželka Ladislava Orosza na Krajské riaditeľstvo policajného zboru v Košiciach, kde podala trestné oznámenie vo veci obmedzovania jej osobnej slobody, za účelom diskreditácie jej samotnej, ako aj jej manžela, sudcu Ústavného súdu SR, pretože mala dôvodné podozrenie, že dňa 16. 4. 2009 počas oslavy životného jubilea JUDr. M. P., ktorá sa konala v priestoroch reštaurácie H. v K., jej bola podaná bez jej vedomia nezistená látka, ktorá spôsobila u nej stav bezbrannosti. V predmetnej veci bolo začaté trestné stíhanie pre podozrenie zo spáchania zločinu obmedzovania osobnej slobody podľa § 183 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. f) Trestného zákona. Predmetné stíhanie bolo podľa § 215 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zastavené vyšetrovateľom PZ Košice, lebo je nepochybné, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie. Počas vyšetrovania tejto kauzy, ktorá bola mediálne spojená s rozhodovacou činnosťou Ústavného súdu SR v kauze ústavnosti existencie Špeciálneho súdu, ma osobne navštívil Ladislav Orosz a vzhľadom aj na jeho žiadosť a žiadosť jeho manželky som ako generálny prokurátor rozhodol v súlade s ustanovením § 51 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre o zmene výkonu dozoru nad predmetnou trestnou vecou, pričom dozor vykonal prokurátor vojenskej prokuratúry

Bratislava pod sp. zn. OPv 142/09. V priebehu vyšetrovania sa však nepotvrdili žiadne skutočnosti, ktoré vo svojich výpovediach uvádzal L. Orosz. Táto skutočnosť stavia L. Orosza a orgány prokuratúry, osobitne Dobroslava Trnku, t. č. námestníka generálneho prokurátora, ktorý bol vo veci činný, do kontradiktórneho postavenia, z ktorého sa dá usudzovať zaujatosť L. Orosza, nakoľko možno dôvodne predpokladať, vzhľadom na jeho predchádzajúce žiadosti a stanoviská, že k rozhodnutiu orgánov činných v trestnom konaní o zastavení trestného stíhania bude zaujímať kritický a nesúhlasný postoj“.

(ii) Ladislav Orosz v priamo súvisiacej veci rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti zastupujúceho generálneho prokurátora – I. námestníka JUDr. Ladislava Tichého o súlade ustanovení Čl. I bodu 3 (§ 39 ods. 8), bodu 5 (§ 110 ods. 2), bodu 8 (§ 115 ods. 1) bodu 10 (§ 123 ods. 3) a bodu 11 (§ 124 ods. 2), Čl. II (§ 37 ods. 1) a Čl. III (§ 8 ods. 2) zákona č. 153/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovanom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov a o zmene niektorých zákonov, s čl. 1 ods. 1 a čl. 31 Ústavy Slovenskej republiky prejedikoval svoje rozhodnutie vo svojom odlišnom stanovisku k rozhodnutiu pléna ústavného súdu vo veci sp. zn. PL. ÚS 95/2011, ktorá úzko súvisí so sťažnosťou sťažovateľa.

b) Proti Jánovi Lubymu a Ľudmile Gajdošíkovej sťažovateľ námietku odôvodnil podaním odlišného stanoviska v už označenej veci sp. zn. PL. ÚS 95/2011, ktorým prejavili istú angažovanosť proti vymenovaniu sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora, a názorovou prepojenosťou medzi sudcami tohto senátu.

c) Z uvedených dôvodov sťažovateľ žiadal, aby z rozhodovania o jeho sťažnosti boli pre zaujatosť vylúčení Ladislav Orosz, Ján Luby a Ľudmila Gajdošíková.

3. K námietkam zaujatosti sa vyjadrili všetci namietaní sudcovia:

a) Sudca Ladislav Orosz uviedol:

(i) *«Vo vzťahu k prvej námietke môžem potvrdiť, že som sa v priebehu leta 2009 skutočne stretol so sťažovateľom, ktorý v tom čase vykonával funkciu generálneho*

prokurátora. Dôvodom tohto stretnutia, o ktoré som osobne požiadal, bola skutočnosť, že podľa informácie, ktorú mala moja manželka od JUDr. P. K., krajského prokurátora K. v K., sa spis súvisiaci s jej trestným oznámením nachádzal už niekoľko týždňov na Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky za účelom určenia orgánu prokuratúry, ktorý bude nad touto trestnou vecou vykonávať dozor. Výsledkom tohto stretnutia, ktorého sa zúčastnila aj moja manželka, bolo ubezpečenie zo strany sťažovateľa, že urýchlene rozhodne o tom, či dozor nad uvedenou trestnou vecou zverí prokurátorovi vojenskej prokuratúry, alebo útvaru osobitného určenia Generálnej prokuratúry. Korektnosť prístupu D. Trnku k uvedenej trestnej veci sa prejavila v tom, že bezprostredne po našom osobnom stretnutí skutočne zveril výkon dozoru nad ňou prokurátorovi Vojenskej prokuratúry Bratislava, a zrejme aj vďaka tomu sa u uvedenej trestnej veci začalo plynulo konať.

Za týchto okolností je pre mňa nanajvýš prekvapujúce a nepochopiteľné, že práve uvedené skutočnosti sťažovateľ uvádza ako dôvod mojej možnej predpojatosti k jeho osobe, o to viac, že D. Trnka v predmetnej trestnej veci, okrem určenia orgánu prokuratúry, ktorý bude nad ňou vykonávať dozor, priamo nekonal, a preto s ním nemôžem byť v „kontradiktórnom postavení“. Navyše, podľa mojich informácií predmetná trestná vec súvisiaca s trestným oznámením mojej manželky nebola zatiaľ právoplatne skončená, pričom v doterajšom priebehu tohto trestného konania boli v zásade všetky procesné návrhy mojej manželky ako poškodenej zo strany orgánov činných v trestnom konaní akceptované.

Bez ohľadu na už uvedené považujem, za dôležité upozorniť na to, že argumentácia sťažovateľa, ktorou odôvodňuje svoju prvú námietku, je založená na vnútornej premise, podľa ktorej by som musel byť tak, ja, ako aj všetci ostatní sudcovia ústavného súdu v kontradiktórnom vzťahu, zakladajúcim dôvod na vylúčenie z rozhodovania určitej veci, ku všetkým orgánom činným v trestných veciach (teda v zásade vo vzťahu k všetkým príslušníkom policajného zboru a všetkým prokurátorom, pozn.) v prípade, ak by bolo kedykoľvek v minulosti začaté trestné stíhanie z nášho podnetu (podnetu sudcov ústavného súdu, pozn.), alebo podnetu nám blízkych osôb a následne zastavené, bez ohľadu na to, či v danej trestnej veci konkrétny policajný orgán (policajt) alebo orgán prokuratúry (prokurátor) priamo konal, alebo nekonal, Táto logická konštrukcia, na ktorej je zjavne založená prvá námietka sťažovateľa je už svojou povahou absurdná, a preto celkom zjavne neodôvodnená.“

(ii) Rovnako považujem za zjavne neodôvodnenú aj druhú námietku sťažovateľa, a to v prvom rade s poukazom na ustanovenie § 14 ods. 3 OSP, ktoré sa v zmysle § 31a zákona o ústavnom súde primerane používa aj na rozhodovanie o námietkach predpojatosti vznesených proti sudcom ústavného súdu. Z dikcie označeného ustanovenia OSP vyplýva, že dôvodom pre vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach.

Navyše, právny názor, ktorý som formuloval vo svojom odlišnom stanovisku k uzneseniu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 95/2011 z 15. júna 2011, celkom zjavne nesúvisí s argumentáciou sťažovateľa, uplatnenou v jeho sťažnosti vo vzťahu k postupu Národnej rady Slovenskej republiky pri hlasovaní o voľbe kandidáta na funkciu generálneho prokurátora konanom 17. júna 2011. Sťažovateľ totiž v sťažnosti nenamieta samotný nesúlad novely zákona o rokovanom poriadku s ústavou (čo by v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy navyše bolo irelevantné) a ani spôsob hlasovania, ale len skutočnosť, že s hlasovanie (voľba) 17. júna 2011 podľa príslušných ustanovení novely zákona o rokovanom poriadku vôbec uskutočnilo, napriek tomu, že ústavný súd svojím uznesením z 15. júna 2011 pozastavil ich účinnosť. Podotýkam, že k sťažovateľom namietanej skutočnosti som sa vo svojom odlišnom stanovisku vôbec nevyjadroval a ani nevyjadril, keďže 15. júna 2011 som nemohol vedieť (tak ako ostatní sudcovia ústavného súdu), či sa hlasovanie 17. júna 2011 uskutoční.

Vychádzajúc z uvedeného zastávam názor, že dôvody na ktorých sťažovateľ zakladá svoju námietku predpojatosti voči mojej osobe, sú celkom zjavne neodôvodnené. Zároveň vyhlasujem, že sa necítim byť vo vzťahu k jeho osobe predpojatý a som pripravený rozhodovať vo veci jeho sťažnosti objektívne a nestranne.»

b) Sudca Ján Luby uviedol, že námietku sťažovateľa považuje so zreteľom na § 27 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) za nedôvodnú a nie je mu známy ani žiaden

iný dôvod, pre ktorý by mohli vzniknúť pochybnosti o jeho predpojatosti (nemá žiaden vzťah k predmetnej veci, k jeho účastníkom ani k právnomu zástupcovi).

c) Sudkyňa Ľudmila Gajdošíková uviedla, že ona žiadne odlišné stanovisko vo veci sp. zn. PL. ÚS 95/2011 nenapísala, preto sa necíti byť predpojatá a je pripravená rozhodovať nestranne a nepredpojato.

4. Zo spisu Okresného riaditeľstva Policajného zboru, odboru kriminálnej polície v Košiciach sp. zn. OPv 142/09 ústavný súd zistil, že uznesením z 20. júna 2011 trestné stíhanie pre zločin obmedzovania osobnej slobody V. O. bolo zastavené s odôvodnením, že inkriminovaný skutok sa nestal.

5. Podľa § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca je vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nepredpojatosti. Podľa § 28 ods. 1 zákona o ústavnom súde účastník konania môže vyhlásiť, že niektorého zo sudcov odmieta pre jeho predpojatosť. Ak dôvody, ktoré vedú k vyhláseniu o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť, vznikli do začiatku ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť najneskôr na začiatku ústneho pojednávania. Podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu pre predpojatosť rozhodne iný senát. Podľa čl. IV bodu 1 rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2012 (Spr 165/2012) o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhoduje I. senát, ak ide o sudcov IV. senátu.

6. Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd vo svojom čl. 6 ods. 1 ustanovuje, že každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

7. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) permanentne pripomína, že nepredpojatosť musí byť posudzovaná tak prostredníctvom subjektívneho testu, ktorý má zaistiť osobné presvedčenie určitého sudcu v danej kauze, ako aj prostredníctvom

objektívneho testu spočívajúceho v zistení, či tento sudca poskytuje dostatočné záruky na to, aby boli v tomto ohľade vylúčené akékoľvek pochybnosti o jeho nepredpojatosti (porov. Thomann v. Švajčiarsko z 10. júna 1996).

8. Pokiaľ ide o subjektívny test, sudca musí byť subjektívne oslobodený od osobnej prekážky či predpojatosti. V tomto smere je potrebné nepredpojatosť prezumovať dovtedy, pokiaľ nebude podaný dôkaz o opakovaní.

Vychádzajúc z obsahu vyjadrení namietaných sudcov a ich vyhodnotení ústavný súd konštatoval, že zo subjektívneho hľadiska zatiaľ nič v danom prípade nepreukazuje subjektívnu predpojatosť sudcov Ladislava Orosza, Jána Lubyho a Ľudmily Gajdošíkovej.

9. Pokiaľ ide o objektívny test, musí byť preukázané, či u sudcu – celkom nezávisle od jeho osobného správania sa – existujú zistiteľné skutočnosti, ktoré môžu vyvolať pochybnosti o jeho nepredpojatosti, pretože podľa ustálenej judikatúry ESĽP „spravodlivosti nielenže musí byť urobené zadost', ale musí sa aj javiť, že sa jej činí (robí) zadost'“ (porov. Piersack v. Belgicko z r. 1982). V tomto ohľade dokonca môžu byť do istej miery dôležité aj určité špecifické javy, procesy či pohnútky v správaní sa sudcu navonok. V hre je tu totiž dôvera, ktorej sa musia sudcovia tešiť vo verejnosti. Preto každý sudca, u ktorého existuje legitímny dôvod obávať sa absencie nepredpojatosti, musí z prejednávania a rozhodovania vecí odstúpiť. Z uvedených záverov vyplýva, že pri rozhodovaní o tom, či v danom prípade existuje legitímny dôvod sa obávať, že niektorý sudca nie je nepredpojatý, je dôležité, ale nie však rozhodujúce stanovisko dotknutej strany (účastníka konania). Rozhodujúce je, či možno pokladať tieto obavy za objektívne dôvodné (porov. Wettstein v. Švajčiarsko).

10. Či sú obavy týkajúce sa nepredpojatosti namietaných sudcov videné objektívne odôvodnené, záleží na okolnostiach každého konkrétného prípadu. Podľa názoru ústavného súdu práve tieto okolnosti, ktoré existovali a existujú, mohli vyvolať u sťažovateľa objektívne a dôvodné obavy, že u sudcu Ladislava Orosza chýba v tomto smere záruka nepredpojatosti, a to najmä v preukázaných skutočnostiach, že Ladislav Orosz neprípustným

spôsobom intervenoval a vyvíjal nevhodné aktivity cez svoje postavenie u sťažovateľa ako orgánu činného v trestnom konaní s cieľom chrániť záujmy a prospech svojej manželky ako oznamovateľky a poškodenej osoby, teda vo svojej súkromnej záležitosti (i), a že uvedená skutočnosť spolu s jeho prejavom v prebiehajúcom, istý čas v paralelnom konaní vedenom na ústavnom súde pod sp. zn. PL. ÚS 95/2011, (podal separátne votum spolu so sudcom Jurajom Horváthom), v ktorom preukázal aj istú osobnú angažovanosť v neprospech postavenia sťažovateľa ako kandidáta na voľbu generálneho prokurátora (ii), hlavne konštatovaním a istým návodom, podľa ktorého *„pozastavením účinnosti napadnutých ustanovení zákona o rokovanom poriadku národnej rady sa vytvorí aj na dlhšie obdobie stav, keď v čele generálnej prokuratúry bude jej prvý námestník, ktorý nedisponuje demokratickou ústavnou legitimitou a navyše v tomto konaní je v postavení navrhovateľa, t. j. on sám svojím návrhom na začatie konania pred ústavným súdom vytvára nepriamo priestor pre svoje aj dlhodobejšie pôsobenie v čele sústavy orgánov prokuratúry. Vytvorenie takejto situácie nepovažujeme z hľadiska potreby zabezpečiť v čo najkratšom čase podmienky na príslušnými ústavnými orgánmi (národnou radou a prezidentom) legitimovaný výkon funkcie generálneho prokurátora za akceptovateľný. Na tom nič nemení skutočnosť, že z formálno-právneho hľadiska by mohla národná rada, v čase do p u b l i k o v a n i a namietaného uznesenia ústavného súdu v zbierke zákonov, z v o l i ť k a n d i d á t a na funkciu generálneho prokurátora (aj) tajnou voľbou, voči ktorej v čase rozhodovania ústavného súdu o tomto uznesení nemal žiadne výhrady nielen prvý námestník generálneho prokurátora, ale ani žiaden iný subjekt, ktorý má ústavne relevantnú možnosť ovplyvniť proces kreovania nového generálneho prokurátora.“*

11. Zo strany námietkového senátu pri posudzovaní námietky predpojatosti nejde o popretie práva sudcu na vyjadrenie svojho odlišného názoru, ktorý by inak tiež mal byť, ako väčšinové rozhodnutie sebaobmedzujúci, neutrálny či korektný, ale o nebezpečenstvo vzniku určitých pochybností o nepredpojatosti disentujúceho sudcu, ktoré by malo položiť varovný prst pred jeho ústa alebo zdržanlivosť do jeho písuceho pera tak, aby nevznikli žiadne pochybnosti na strane sťažovateľa, že disentujúci sudca nebude pristupovať k jeho prípadu bez požadovanej nepredpojatosti. A to sa u namietaného sudcu Ladislava Orosza nenaplnilo, keď v podstate v oddelenom stanovisku pobádal Národnú radu Slovenskej

republiky na uskutočnenie voľby kandidáta, aj keď v tomto smere existovalo pozastavenie účinnosti právnej normy týkajúcej sa voľby. Napriek uvedenému ústavný súd dodáva, že výhrada uvedená v bode 10 (ii) mala pre závery uvedené v bode 1 výroku právnú relevanciu iba v spojitosti s výhradami uvedenými v bode 10 (i), ktoré boli určujúce, t. j. sama osebe by dôvody na vylúčenie sudcu nezakladala.

12. Ak sa má rozhodnúť o tom, či v danom prípade existuje dôvod sa obávať, že konkrétny sudca nie je nepredpojatý, potom stanovisko toho, kto tvrdí, že nie je nepredpojatý, je síce dôležité, nie však rozhodujúce. Podľa názoru ústavného súdu už uvedené skutočnosti (bod 10) mohli u sťažovateľa vyvolať určité pochybnosti a dôvodné obavy, že sudcovi Ladislavovi Oroszovi bude chýbať v jemu pridelenej veci sťažovateľa nevyhnutná nepredpojatosť; v predchádzajúcom konaní (vo veci PL. ÚS 95/2011) sa totiž ukázala istá osobná angažovanosť v uskutočnení volieb kandidáta na funkciu generálneho prokurátora národnou radou, a to aj napriek väčšinovému rozhodnutiu ústavného súdu o pozastavení účinnosti dotknutých právnych noriem, takže je naplnená obava sťažovateľa, že tento sudca bude pokladať národnou radou zvoleného kandidáta na funkciu generálneho prokurátora (J. Čentéša) za legitímne zvoleného. Táto situácia mohla vyvolať legitímne dôvody na strane sťažovateľa, že uvedený sudca nebude k jeho prípadu pristupovať bez požadovanej nepredpojatosti, preto ústavný súd žiadosti sťažovateľa o jeho vylúčenie z konania vyhovel.

13. Skutočnosti uvedené sťažovateľom v jeho námietke proti sudcom Jánovi Lubymu a Ľudmile Gajdošíkovej senát ústavného súdu nepovažoval za opodstatnené, lebo sa buď nenaplnili, alebo boli menšej relevancie, resp. len v rovine všeobecných úvah, či spočívali v ich rozhodovacej činnosti (separátne vótum), preto o nej ústavný súd rozhodol tak, že títo sudcovia nie sú vylúčení z konania a rozhodovania vo veci vedenej na ústavnom súde pod sp. zn. Rvp 1757/2011.

14. K výroku č. 2 tohto uznesenia si vyhradil odlišné stanovisko sudca Milan Ľalík v zmysle ustanovenia § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. februára 2012